

Smiltenes novada Ilgtspējīgas enerģijas un klimata rīcības plāns 2020.-2030.gadam

1. daļa

Apstiprināts ar Smiltenes novada domes 2019. gada 27. decembra lēmumu Nr. 18, 10.§. "Par "Smiltenes novada Ilgtspējīgas enerģijas un klimata rīcības plāna 2020.-2030.gadam" apstiprināšanu"

Saturs

SATURS	2
SAĪSINĀJUMI.....	3
IEVADS	4
1. ES UN VALSTS NOSTĀDNES ENERĢIJAS POLITIKAS ĪSTENOŠANAI	5
2. ESOŠĀS SITUĀCIJAS KOPSAVILKUMS	7
3. CO ₂ EMISIJU APRĒĶINS SMILTENES NOVADĀ.....	8
4. STRATĒGIJA LĪDZ 2020.GADAM UN PLĀNOTIE PASĀKUMI.....	9
4.1. NOVADA VĪZIJA UN STRATĒĢISKIE MĒRĶI	9
4.2. NOVADA MĒRĶI ENERĢĒTIKAS JOMĀ	9
5. KOORDINĒŠANA UN ATBILDĪGĀS ORGANIZATORISKĀS STRUKTŪRAS.....	KĻŪDA!
GRĀMATZĪME NAV DEFINĒTA.	
6. MONITORINGS.....	14

Saīsinājumi

AER	atjaunojamie energoresursi
ASN	augstspiediena nātrija spuldzes
CSDD	Ceļu satiksmes drošības direkcija
CSP	Centrālā statistikas pārvalde
CSS	Centralizētā siltumapgādes sistēma
ES	Eiropas Savienība
Hg	augstas intensitātes izlādes dzīvsudraba spuldze
IEKRP	Ilgtermiņa enerģijas un klimata rīcības plāns
IERP	Ilgtermiņa enerģijas rīcības plāns
IPCC	Klimata pārmaiņu starpvaldības padome
LED	gaismu emitējošas diodes
LPKPP	Latvijas pielāgošanās klimata pārmaiņām plāns laika posmam līdz 2030. gadam
LVĢMC	Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs
KLS	kompaktās halīda spuldzes
MH	metāla halīda spuldzes
MK	Ministru kabinets
NAP 2020	Latvijas Nacionālais plāns 2014.-2020. gadam
NAP 2027	Latvijas Nacionālais plāns 2021.-2027. gadam
Stratēģija 2030	Latvijas Enerģētikas ilgtermiņa stratēģija 2030 - konkurētspējīga enerģētika
PLMP	Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde
PII	Pirmsskolas izglītības iestāde
RCP	SEG koncentrāciju aplēšu scenāriji
SEG	Siltumnīcas efekta gāzes
ZPI	zaļais publiskais iepirkums

Ievads

Energoaplānošana ir nepārtraukts energosistēmas elementu ilgtermiņa attīstības un plānošanas process. Ilgtspējīga energoaplānošana pašvaldībā ir cieši saistīta ar atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu elektroenerģijas un siltumenerģijas ražošanai, energoefektivitātes paaugstināšanu ēkās, infrastruktūrā un ierīcēs, kā arī transporta sektorā. Energoaplānošana ietver ne tikai esošās situācijas novērtējumu un rīcību izstrādi, bet arī paredzēto pasākumu īstenošanu un to nepārtrauktu novērtējumu (monitoringu). Tas savukārt rada nepieciešamību veikt izmaiņas plānotajos pasākumos.

Arvien vairāk tiek aktualizēts tas, ka klimata pārmaiņas praktiski nav iespējams novērst, kas nozīmē, ka valstīm, reģioniem un pašvaldībām visā pasaulē ir nepieciešams veikt pasākumus, lai pielāgotu savu teritoriju gaidāmajām pārmaiņām.

Smiltenes novada ilgtspējīgas enerģijas un klimata rīcības plāns ir izstrādāts, balstoties uz Latvijas normatīvajos dokumentos izvirzītajiem mērķiem, kā arī trim dažādām metodikām:

- Eiropas Komisijas Pilsētu mēru pakta iniciatīvas ietvaros sagatavoto metodoloģiju CO₂ emisiju novērtējumam;
- Eiropas Komisijas Pilsētu mēru pakta iniciatīvas ietvaros sagatavoto metodoloģiju klimata risku novērtējumam;
- Latvijas standarta LVS EN ISO 50001:2012 "Energo pārvaldības sistēmas. Prasības un lietošanas norādījumi" procedūru.

Lai padarītu šo dokumentu vieglāk uzņemamu IEKRP ir sadalīts divās daļās – 1. daļa atspoguļo politisko kontekstu, nospraustos mērķus, un plānotos pasākumus, sniedzot īsu un kodolīgu priekšstatu par novada plānoto rīcību. Otrā daļā ir plašāk raksturota esošā situācija, novērtēti esošie riski novadā un skaidroti izvēlētie pasākumi un aprēķini enerģētikas jomā.

IEKRP ir izstrādāts, ņemot vērā 2014.gada 2.decembra MK noteikumu N.737 „Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi” 2. un 25.punkta prasības.

Lai pilsētā veicinātu izmaiņas enerģētikas politikas jomā un nodrošinātu kvalitatīvu Smiltenes novada ilgtspējīgas enerģijas rīcības plāna izstrādi un energopārvaldības sistēmas ieviešanu, 2015.gada janvārī tika izveidota IERP darba grupa¹. Darba grupas pamatuzdevums bija uzraudzīt kvalitatīvu Smiltenes novada ilgtspējīgas enerģijas rīcības plāna izstrādi, energopārvaldības sistēmas ieviešanu Smiltenes novadā un IERP plānā paredzēto pasākumu ieviešanu, nodrošinot nepārtrauktu energoefektivitātes rādītāju un energopārvaldības sistēmas uzlabošanu.

2019. gadā plāns tika pārskatīts un papildināts ar pasākumiem, kas sekmē novada pielāgošanos klimata pārmaiņām.

Šis dokuments izstrādāts ar Eiropas Savienības finansiālu atbalstu LIFE programmas ietvaros. Tikai projekta autori ir atbildīgi par šī materiāla saturu. Tam nav obligāti jāatspoguļo Eiropas Savienības viedoklis. EASME un Eiropas komisija nav atbildīgas par šeit ietvertās informācijas publiskošanu.

¹ Smiltenes novada domes 2015. gada 25. janvāra rīkojums Nr. 10-1 „Par Smiltenes novada pašvaldības ilgtspējīgas enerģijas rīcības plāna izstrādes vadības darba grupas izveidošanu”

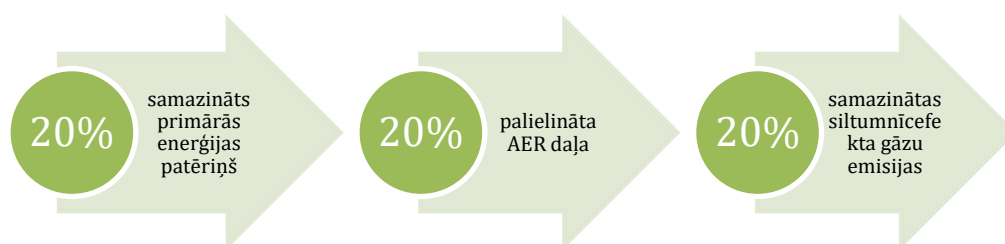
1. ES un valsts nostādnes enerģijas politikas īstenošanai

Valsts augstākajā ilgtermiņa attīstības plānošanas dokumentā „**Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam**” kā galvenais mērķis enerģētikas sektorā ir noteikta valsts enerģētiskās neatkarības nodrošināšana, palielinot energoresursu pašnodrošinājumu un integrējoties ES enerģijas tīklos.

Atjaunojamo energoresursu un energoefektivitātes jomā ir noteikti šādi prioritārie ilgtermiņa rīcības virzieni (iespējamie risinājumi):

- **enerģētiskā drošība un neatkarība;**
- **AER** (biomasas, salmu, niedru, kūdras, vēja, saules, ūdens, biogāzes) **izmantošana un inovācija;**
- **energoefektivitātes pasākumi** (daudzdzīvokļu māju renovācija, siltumenerģijas ražošanas efektivitātes paaugstināšana, investīcijas CSS, energoefektīvs ielu apgaismojums pilsētās, racionāla enerģijas patēriņa veicināšana mājāsaimniecībās, valsts un pašvaldību iepirkumu konkursu kritērijos būtu jāiekļauj energoefektivitāte un produktu dzīves cikla analīzes apsvērumi);
- **energoefektīva un videi draudzīga transporta politika** (videi draudzīgs transports, gājēju ielas, veloceļiņi un zaļie koridori, elektriskā transporta energoefektivitātes uzlabošana un sasaiste ar citiem transporta veidiem).

Valsts augstākais vidēja termiņa attīstības plānošanas dokuments „**Latvijas nacionālais attīstības plāns 2014.-2020.gadam**” (NAP2020) nosaka trīs galvenās prioritātes, kuru starpā viens no rīcības virzieniem ir energoefektivitāte un enerģijas ražošana.

Pēc plāna perioda beigām spēkā stāsies “**Latvijas nacionālais attīstības plāns 2021.-2027. gadam**” (NAP2027), kura pirmajā redakcijā vienas no izvirzītajām prioritātēm ir **kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība**, kura raksturo svarīgāko pakalpojumu (transporta, mājas, elektroenerģija, digitālie pakalpojumi) kvalitāti un pieejamību, apkārtējās vides kvalitāti, tīrību.

2019. gada 17. jūlijā ir stājies spēkā “**Latvijas pielāgošanās klimata pārmaiņām plāns laika posmam līdz 2030. gadam**”, kurā izvirzīti 5 stratēģiskie mērķi:

- Cilvēku dzīvība, veselība un labklājība, neatkarīgi no dzimuma, vecuma un sociālās piederības, ir pasargāta no klimata pārmaiņu nelabvēlīgas ietekmes;
- Tautsaimniecība spēj pielāgoties klimata pārmaiņu negatīvajām ietekmēm un izmantot klimata pārmaiņu sniegtās iespējas;
- Infrastruktūra un apbūve ir klimatnoturīga un plānota atbilstoši iespējamiem klimata riskiem;
- Latvijas daba un kultūrvēsturiskās vērtības ir saglabātas un klimata pārmaiņu negatīvā ietekme uz tām – mazināta;
- Ir nodrošināta zinātniskajā argumentācijā balstīta informācija, tai skaitā monitoringi un prognozes, kas veicina pielāgošanās klimata pārmaiņām aspektu integrēšanu nozaru politikā un teritorijas attīstības plānošanas dokumentos, kā arī sabiedrības informēšanu.

2013. gada 28. maijā Ministru kabinets izskatīja Ekonomikas ministrijas informatīvo ziņojumu par „**Latvijas Enerģētikas ilgtermiņa stratēģija 2030 – konkurētspējīga enerģētika sabiedrībai**” (Stratēģija 2030). Stratēģija ir izstrādāta, lai piedāvātu jaunu enerģētikas politikas scenāriju, kas

vērsts ne vien uz enerģētikas sektora attīstību, bet skata to kontekstā ar klimata politiku – ES saistošo ietvaru siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai. Tās galvenais mērķis ir konkurētspējīga ekonomika, veidojot sabalansētu, efektīvu, uz tirgus principiem balstītu enerģētikas politiku, kas nodrošina Latvijas ekonomikas tālāko attīstību, tās konkurētspēju reģionā un pasaulē, kā arī sabiedrības labklājību.

Viens no Stratēģijas 2030 apakšmērķiem ir ilgtspējīga enerģētika. To plānots panākt, uzlabojot energoefektivitāti un veicinot efektīvas atjaunojamo energoresursu izmantošanas tehnoloģijas. Energoefektivitātei ir jāklūst par horizontālu starpnozaru politikas mērķi, iekļaujot to citās politikas jomās, tādās kā reģionālā un pilsētu attīstība, transports, rūpniecības politika, lauksaimniecība.

Stratēģijā ir noteikti šādi mērķi un rezultativitātes rādītāji **2030. gadā**:

- nodrošināt 50% AER īpatsvaru bruto enerģijas gala patēriņa (nesaistošs mērķis);
- par 50% samazināt enerģijas un energoresursu importu no esošajiem trešo valstu piegādātājiem;
- vidējais siltumenerģijas patēriņš apkurei tiek samazināts par 50% pret pašreizējo rādītāju, kas ar klimata korekciju ir aptuveni 200 kWh/m² gadā.

2016. gada 9. februārī Ministru Kabinets apstiprināja „**Enerģētikas attīstības pamatnostādnes 2014.-2020. gadam**”, kas balstītas uz Stratēģijā 2030 noteiktajiem pamatvirzieniem. Pamatnostādnes ir balstītas uz Eiropas Savienības 2007. gadā izvirzītajiem mērķiem atjaunojamo energoresursu izmantošanas un energoefektivitātes paaugstināšanas jomā.

ES energoefektivitātes mērķi ir atrunāti Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvā 2012/27/ES par energoefektivitāti, kurā noteikti dalībvalstu līmenī veicamie pasākumi.

Latvijas indikatīvais mērķis un arī pārējās direktīvas prasības ir iestrādātas **Energoefektivitātes likumā**, kas stājās spēkā 2016. gada 29. martā. Obligātais enerģijas gala patēriņa ietaupījuma **mērķis 2014.-2020. gadam atbilst enerģijas ietaupījumam 2474 GWh (0,213 Mt_{oe}, 8,9 PJ) 2020. gadā**.

Likuma 5.pantā par energoefektivitāti valsts un pašvaldības sektorā ir noteiktas šādas tiesības un pienākumi:

(1) Valsts iestādēm un pašvaldībām ir tiesības:

- 1) **izstrādāt un pieņemt energoefektivitātes plānu** kā atsevišķu dokumentu vai kā pašvaldības teritorijas attīstības programmas sastāvdaļu, kurā iekļauti noteikti energoefektivitātes mērķi un pasākumi;
- 2) atsevišķi vai kā sava energoefektivitātes plāna īstenošanas **sastāvdaļu ieviest energopārvaldības sistēmu**;
- 3) **izmantot energoefektivitātes pakalpojumus un slēgt energoefektivitātes pakalpojuma līgumus**, lai īstenotu energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus.

(2) Republikas pilsētu pašvaldības ievieš sertificētu energopārvaldības sistēmu.

(3) **Novadu pašvaldības**, kuru teritorijas attīstības līmeņa indekss ir 0,5 vai lielāks un iedzīvotāju skaits ir 10 000 vai lielāks, un valsts tiešās pārvaldes iestādes, kuru īpašumā vai valdījumā ir ēkas ar 10 000 kvadrātmetru vai lielāku kopējo apkurināmo platību, **ievieš energopārvaldības sistēmu**.

Smiltenes novada IEKRP izvirzītie mērķi ir cieši saistīti ar ES un valsts mērķiem ilgtspējīgas enerģētikas jomā, kā arī šis politikas plānošanas dokuments ir saistīts ar pašvaldības stratēģiskās plānošanas dokumentiem.

Smiltenes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2013.-2037 ir hierarhiski augstākais vietējās pašvaldības attīstības plānošanas dokuments, saskaņā ar kuru izstrādāta **Smiltenes novada attīstības programma 2012-2018. gadam** un **Smiltenes novada teritorijas plānojums**.

IEKRP izstrādē ir ņemti vērā iepriekš aprakstīto plānošanas dokumentu mērķi, prioritātes un rīcības. To sasaiste ar esošajiem plānošanas dokumentiem ir norādīta pie katras plānotās rīcības.

2. Esošās situācijas kopsavilkums

Īsi par Smiltenes novadu

- ⇒ 12727 iedzīvotāji (2019);
- ⇒ 42,1% novada iedzīvotāju dzīvo Smiltenes pilsētā;
- ⇒ Novadu kopumā veido Smiltenes pilsēta un 8 pagasti;
- ⇒ Lielākā daļa iedzīvotāju dzīvo dzīvokļos - visizplatītākais mājokļu veids Smiltenes pilsētā ir atsevišķs dzīvoklis, bet gandrīz 2 reizes mazāk pilsētā ir individuālās mājas.
- ⇒ Novada kopējā platība ir 946,85 km²;

Energoresursu pieejamība

- Lielākās ūdensteces novada teritorijā ir Abuls, Palsa, Nigra, Rauza, Vijas upe;
- Smiltenes novads ir viens no mežainākajiem Latvijas novadiem – 53,3% no novada kopējās teritorijas aizņem meža zemes, bet lauksaimniecībā izmantojamās zemes aizņem 36,4%;
- Novadā ievērojamas platības aizņem purvi un vietām pārpurvojušies meži.
- Saskaņā ar Dabas aizsardzības pārvaldes datiem Smiltenes novadā ir 5 dabas liegumi, 4 dabas pieminekļi, 33 mikroliegumi.

Enerģijas ražošana

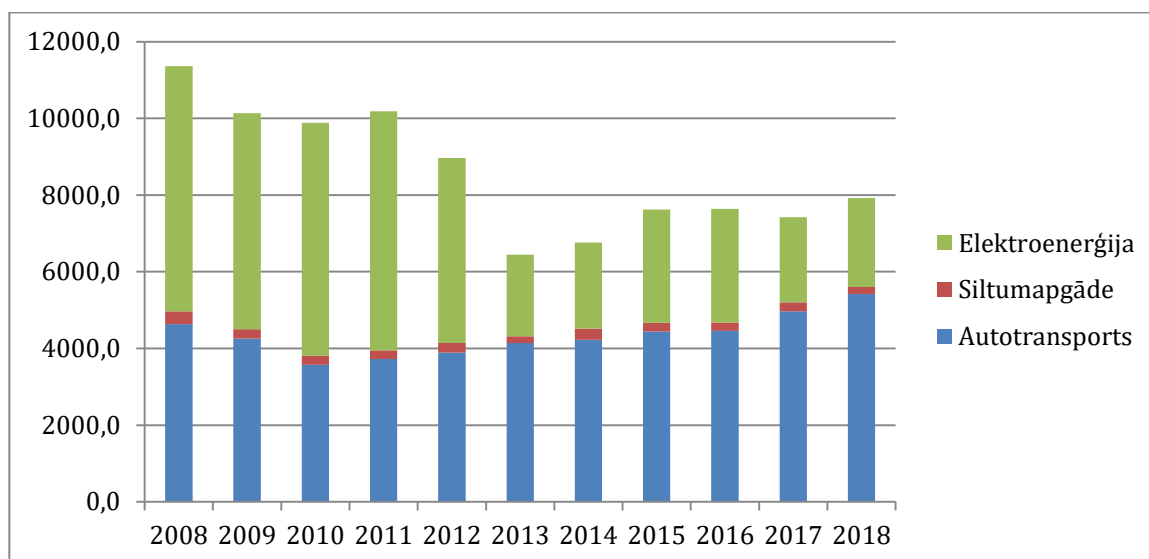
- ⇒ Smiltenes novadā ir gan centralizētas siltumapgādes sistēmas, gan individuālās siltumapgādes sistēmas.
- ⇒ Kopējā uzstādītā jauda Smiltenes novada katlu mājās 24,5 MW;
- ⇒ Lielākā uzstādītā jauda ir Smiltenes pilsētas katlu mājā. Kopā ar koģenerācijas staciju tā ir 11,4 MW: 10,4MW_{th} un 1MW_{el}.
- ⇒ Smiltenes novadā 2018. gadā elektroenerģiju ražoja 8 komersanti. Kopā 2018. gadā Smiltenes novadā tika saražotas 58,7 GWh elektroenerģijas, bet 2017. gadā - 59,6GWh.

Enerģijas gala patēriņš

- ⇒ Daudzdzīvokļu ēkās Vidējais īpatnējais siltumenerģijas patēriņš ēkās ar centralizētu karstā ūdens apgādi 2018. gadā bija 179.6 kWh/m² gadā, bet ēkās ar bez centralizētās karstā ūdens apgādes 158.6 kWh/m² gadā.
- ⇒ Vidējais īpatnējais siltumenerģijas patēriņš pašvaldības un valsts sektora ēkās ir 111.7 kWh/m² gadā (ēkām, kas pieslēgtas CSS);
- ⇒ Vidējais īpatnējais siltumenerģijas patēriņš pakalpojumu un rūpniecības sektorā ir 217,9 kWh/m² gadā (ēkām, kas pieslēgtas CSS);
- ⇒ Kopā Smiltenes novadā 2018. gadā tika patērētas 80,08 GWh elektroenerģijas;
- ⇒ Pēdējos gados degvielas patēriņš Smiltenes novada pašvaldības iestādēs un uzņēmumos ir bijis stabils un vidēji patērēti ap 140000 litri degvielas gadā.

3. CO₂ emisiju aprēķins Smiltenes novadā

Balstoties uz iepriekš aprakstītajiem datiem un aprēķinos izmantotajiem pieņēmumiem, 3.1. attēlā ir dots kopējais Smiltenes novada CO₂ emisiju apjoms no 2008. līdz 2018. gadam.

3.1. ATTĒLS. SMILTENES NOVADA CO₂ EMISIJU APJOMS NO 2008. LĪDZ 2018. GADAM

Par 2006-2007. gadu pieejami nepilnīgi kurināmā un enerģijas patēriņa dati, līdz ar to netiek apskatīti CO₂ emisiju novērtējumā. Kopš 2008. gada līdz 2018. gadam CO₂ emisiju apjoms ir samazinājies par 30,29 %, un 2018. gadā tas bija 7923,6 tCO₂. Sasniegtais CO₂ emisiju samazinājums galvenokārt ir skaidrojams ar saražotās atjaunojamās elektroenerģijas pieaugumu Smiltenes novadā. Detalizētāks CO₂ emisiju apjoms pa sektoriem un gadiem redzams 3.2. tabulā.

3.1. tabula

Smiltenes novada CO₂ emisijas 2008.–2018. gadā

Sektors	CO ₂ emisijas, tCO ₂ /gadā										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Autotransports	4633,5	4259,3	3574,2	3721,9	3894,5	4139,8	4223,1	4444,3	4455,9	4969,4	5419,3
Siltumapgāde	338,6	243,6	230,8	223,9	248	181,1	297,8	221,6	217,9	233,6	180,4
Elektroenerģija	6394,3	5631	6077,7	6238,9	4821,6	2125,3	2245,6	2957	2962,2	2223,1	2323,9
Kopā, tCO ₂ /gadā	11366,4	10133,9	9882,7	10184,7	8964,1	6446,2	6766,5	7622,9	7636	7426,1	7923,6
Izmaiņas pret 2008. gadu, %	0,00%	10,84%	13,05%	10,40%	21,14%	43,29%	40,47%	32,93%	32,82%	34,67%	30,29%

Kā redzams 3.1. tabulā, salīdzinot ar bāzes gadu, lielākie CO₂ samazinājumi novērojami elektroenerģijas patēriņa sektorā un centralizētā siltumapgādes sektorā. Savukārt autotransporta sektorā novērojams neliels pieaugums, kas skaidrojams ar novadā reģistrēto automobiļu skaita pieaugumu. Kā redzams 3.1. attēlā lielākie CO₂ emisiju sektori Smiltenes novadā ir elektroenerģijas patēriņš un autotransports.

4. Stratēģija līdz 2020. gadam un plānotie pasākumi

4.1. Novada vīzija un stratēģiskie mērķi

Augstākā līmeņa plānošanas dokuments Smiltenes novadā ir Smiltenes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2013.-2037. gadam. Smiltenes novada attīstības vīzijai ir noteikti trīs stratēģiskie mērķi un tiem pakārtotas trīs ilgtermiņa attīstības virzieni.

Vīzija:

Pasaules latviskākais novads Vidzemes centrā

Novadā ir attīstīta konkurētspējīga ražošana, tiek koptas izglītības, kultūras un sporta tradīcijas, pievilcīgā dzīves vidē dzīvo un darbojas gudri un izglītoti cilvēki.

Stratēģiskais mērķis SM1

Konkurētspējīgs un dinamisks novads

Stratēģiskais mērķis SM2

Latviskās identitātes un tradīciju novads

Stratēģiskais mērķis SM3

Pievilcīga dzīves vieta

Ilgtermiņa prioritāte IP1

Inovācijas, attīstīta ekonomika un sadarbība

Ilgtermiņa prioritāte IP2

Kvalitatīva kultūrvide, jaunrade un pieejama sociālā infrastruktūra

Ilgtermiņa prioritāte IP3

Nodrošināta kvalitatīva tehniskā un vides infrastruktūra

Stratēģiskie mērķi balstās uz novada vērtību izmantošanu ekonomiskās vides, sabiedrības un kvalitatīvas dzīves vides attīstības veicināšanā. Smiltenes novada galvenā vērtība un attīstības pamats ir iedzīvotāji. Ar aktīvu rīcību un produktīvu darbu, veicinot ģimenes labklājības pieaugumu, novada iedzīvotāji nodrošina novada ilgtspējīgu izaugsmi un kopējās labklājības pieaugumu. Novadā radītā produkcija un pieejamie kvalitatīvie pakalpojumi ir drošs ienākumu avots, veicina teritorijas turpmāku attīstību, sabiedrības labklājību un kopēju dzīves vides uzlabošanu.

4.2. Novada mērķi enerģētikas jomā

Ilgtermiņa mērķis paredz, ka novads kļūs par zaļāko un videi draudzīgāko novadu Latvijā. Mērķim pakļautie pasākumi veicinās novada konkurētspēju un radīs pievilcīgu dzīves vidi iedzīvotājiem un potenciālajiem tūristiem. Ilgtspējīgas enerģijas rīcības plāna ilgtermiņa mērķa sasniegšanai izvirzīti vidēja termiņa mērķi līdz 2030. gadam un konkrēti uzdevumi, kas harmonizēti ar Smiltenes novada attīstības programmu 2012.-2018. gadam (programma pagarināta līdz jaunas programmas izstrādei).

Ilgtermiņa mērķa sasniegšanai Smiltenes novada pašvaldība ir apņēmusies nodrošināt novada attīstību, piemērojot ilgtspējīgus un videi draudzīgus principus. Ilgtspējīgai enerģētikas attīstībai Smiltenes novadā līdz 2030. gadam tiek izvirzīti šādi mērķi:

1. samazināt novadā radītās CO₂ emisijas par 40%, salīdzinot ar 2008. gada emisiju līmeni;

2. samazināt enerģijas patēriņu pašvaldības ēkās par 20% attiecībā pret 2014. gadu;

3. veicināt enerģijas patēriņa samazinājumu mājokļu sektorā (galvenokārt attiecas uz daudzdzīvokļu ēkām) par 10% attiecībā pret 2014. gadu;

4. izveidot un ieviest energopārvaldības sistēmu pašvaldībā (atbilstoši ISO 50001 prasībām) līdz 2017. gada jūlijam. Pēc tam uzturēt un regulāri paplašināt sistēmu.

5. Veicināt novada pielāgošanos klimata pārmaiņām, sistemātiski ieviešot klimata pielāgošanās pasākumus un veicinot pielāgošanās aspektu integrēšanu novada ikdienas pārvaldē.

Klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi	Enerģopārvaldība					
	1.1. Enerģopārvaldības sistēmas izveide un ieviešana pašvaldībā		1.2. Zaļā publiskā iepirkuma kritēriju piemērošana pašvaldības iepirkumos			
	Ielu apgaismojums			Infrastruktūras attīstība		
	1.3. Ielu apgaismojuma modernizācijas ilgtermiņa stratēģijas izstrāde	1.4. Ielu apgaismojuma modernizācija	1.5. Ielu apgaismojuma uzstādīšana vēl neapgaismotajās ielās	1.6. Pašvaldības atbalsts daudzdzīvokļu dzīvojamo ēku atjaunošanai	1.7. Ēku infrastruktūras attīstības stratēģijas izstrāde	
	Enerģijas ražošana un patēriņš					
	1.8. Atbalsts centralizēto siltumapgādes sistēmu saglabāšanai, jaunu patērētāju piesaistei		1.9. Siltumenerģijas uzskaites sakārtošana	1.10. Siltumapgādes sistēmu efektivitātes uzlabošana	1.11. Kurināmā kvalitātes uzlabošana	
	Transports			Sabiedrības informēšana		
	1.12. Videi draudzīgas pārvietošanās veicināšana	1.13. Atbalsts elektroauto ieviešanai		1.14. Informācijas izvietošana uz enerģijas patēriņa rēķiniem un enerģijas patēriņa datu publicēšana	1.15. Enerģijas dienu rīkošana	
	Pasākumi, lai pielāgotos klimata pārmaiņām	Būvniecība un infrastruktūras plānošana				Lauksaimniecība, mežsaimniecība, zivsaimniecība
		2.1. Iekšpagalmu sakārtošana, atbilstoši operatīvā transporta vajadzībām	2.2. Kanalizācijas sistēmas uzlabošana	2.3. Apzināt lietus ūdens sistēmas vājās vietas	2.4. Infrastruktūras, kas atrodas applūstošās teritorijās apzināšana	2.13. Meliorācijas būvju sakārtošana
Veselība un labklājība		Civilās aizsardzības un katastrofas pārvaldīšanas plānošana				
2.8. Vietējās sabiedrības veselības uzlabošana		2.9. Vietējo uzņēmumu izglītošana par klimata riskiem	2.5. Dažādu ar klimata parādībām saistītu risku apzināšana, informācijas uzkrāšana, kartēšana	2.6. Informatīvas kampaņas par ugunsdrošību, kūlas dedzināšanu u.c.	2.7. Mežu ugunsgrēku risku mazināšana	
Bioloģiskā daudzveidība un ekosistēmu pakalpojumi			Tūrisms un ainavu plānošana			
2.10. Bebru populācijas kontrole		2.11. Invazīvo sugu apkarošana	2.12. Abula ezeru kaskādes aizaugšanas mazināšana	2.14. Publisko peldvietu un to piekļuves sakārtošana	2.15. Noēnojuma uzlabošana Smiltenes pilsētā	

5. Koordinēšana un atbildīgās organizatoriskās struktūras

Lai Smiltenes novadā īstenotu plānā paredzētos pasākumus, ir izveidota IEKRP darba grupa, kas ir atbildīga par ilgtspējīgas enerģijas rīcības plāna ieviešanu, monitoringa nodrošināšanu un ilgtspējīgu enerģētikas attīstību novada teritorijā. Organizatoriskā struktūra Smiltenes novadā IEKRP ieviešanai ir parādīta 5.1. attēlā.

5.1. ATTĒLS. ORGANIZATORISKĀ STRUKTŪRA SMILTENES NOVADA IEKRP IEVIEŠANAI

IEKRP darba grupā ietilpst seši pārstāvji: Smiltenes novada pašvaldības energopārvaldnieks (darba grupas vadītājs), attīstības un plānošanas nodaļas pārstāvis, pārstāvis no finanšu nodaļas, kā arī vadītāji no informācijas un tehnoloģiju, saimnieciskās darbības un juridiskās nodaļas. Darba grupas galvenais uzdevums ir ieviest un pārraudzīt Smiltenes novada IEKRP līdz 2030. gadam plānotos pasākumus. Lai gan darba grupā nav iekļautas vairākas svarīgas iesaistītās puses, tām ir nozīmīga loma sadarbībā. Darba grupas dalībniekiem jānodrošina atgriezeniskā saite ar visām iesaistītajām pusēm, lai darba grupas pārstāvji būtu informēti par reālo situāciju, kā arī lai atbildīgās personas ārpus darba grupas būtu informētas par plānotajiem rīcības virzieniem.

Darba grupas vadītājs ir Smiltenes novada domes energopārvaldnieks, kurš ir atbildīgs par to, lai darba grupa veic savus pienākumus. Darba grupa kopumā pilda tās funkcijas, kuras līdz šim veikuši iesaistītie darbinieki – nodrošina IEKRP ietverto sektoru attīstību, pasākumu ieviešanu un rezultātu monitoringu.

5.2. ATTĒLS. PIELĀGOŠANĀS KLIMATA PĀRMAIŅĀM NODROŠINĀŠANAS CIKLS (pārņemts no LATVIJAS PIELĀGOŠANĀS KLIMATA PĀRMAIŅĀM PLĀNS LAIKA POSMAM LĪDZ 2030. GADAM)

IEKRP darba grupa uzrauga energopārvaldnieka darbību un pārskata energopārvaldnieka mēneša/ceturksņa un gada ziņojumus par energopārvaldību pašvaldības ēkās, kā arī izvirza atbildīgo personu par ikgadējo ziņojumu sagatavošanu par pielāgošanās pasākumu ieviešanu, atbilstoši pielāgošanās klimata pārmaiņām nodrošināšanas cikla principiem (sk. 5.2. attēlu). Par IEKRP izpildes progresu un sasniegtajiem rezultātiem darba grupa informē Smiltenes novada pašvaldības izpilddirektoru, izpilddirektora vietnieci un domes priekšsēdētāju.

Rīcības plāna darba grupa ne tikai nodrošina plāna ieviešanu, bet arī ziņo par sasniegtajiem rezultātiem, publicējot tos Smiltenes novada mājas lapā. Vismaz reizi gadā darba grupa informē vietējās NVO un citus ieinteresētos par paveikto.

Rīkojot dažādus informatīvos pasākumus, darba grupa var noskaidrot iedzīvotāju domas par pasākumiem, kas iekļauti IEKRP, kā arī vienoties, kuri no pasākumiem ir prioritāri. Pasākumu ietvaros vēlams izglītēt iedzīvotājus, sniedzot informāciju un izskaidrojot dažādus jautājumus, kas saistīti ar IEKRP īstenošanu pilsētā un plānoto pasākumu nepieciešamību.

Ieteicams veikt arī iedzīvotāju aptaujas (piemēram, novada mājas lapā), lai uzzinātu iedzīvotāju viedokli par dažādiem ar IEKRP īstenošanu saistītiem jautājumiem. Aptaujas var izmantot, lai noskaidrotu, kāda informācija šobrīd ir aktuāla, kā arī kādas ir atsauksmes par jau ieviestajiem pasākumiem.

6. Monitorings

Monitorings ir viena no vissvarīgākajām IEKRP ieviešanas sadaļām. Regulāra datu apkopošana un analīze ļauj labāk sekot līdzi progresam un noteikt, vai izvirzītie mērķi tiks sasniegti laikā. Monitoringa ieviešana arī nodrošina atgriezenisko saiti – plāna ieviešēji var novērtēt, vai ieviestā pasākuma vēlamie rezultāti tiek sasniegti un, ja nav, veikt preventīvās darbības.

Par monitoringa veikšanu atbildīga ir Smiltenes novada IEKRP darba grupa. Nepieciešamos monitoringa datus pēc pieprasījuma sagatavo un iesniedz pašvaldība. Katrs IEKRP ietvertais pasākums jāvērtē, izmantojot 6.1.tabulā norādītos indikatorus. Datu apkopošana un analīze ir jāveic ne retāk kā vienu reizi gadā. Atsevišķi jāizvērtē, kuri dati jāapkopo biežāk. Tie varētu būt enerģijas patēriņa un transportlīdzekļu skaita dati, lai varētu analizēt izmaiņas arī pa mēnešiem un sezonām. Siltumenerģijas patēriņa datiem jāveic klimata korekcija, lai datus būtu iespējams salīdzināt pa gadiem.

6.1.tabula

IEKRP ieviešanas uzraudzības indikatori

Indikators	Atbildīgais par datu pieprasījumu un analīzi	Tendence
ĒKAS		
Pašvaldības ēku enerģijas gala patēriņš, MWh	Energopārvaldnieks (atsevišķi jāizdala apkure, karstais ūdens un elektroenerģija)	↓
Pašvaldības ēku īpatnējais enerģijas gala patēriņš, kWh/m ² gadā	Energopārvaldnieks (atsevišķi jāizdala apkure, karstais ūdens un elektroenerģija)	↓
Renovēto pašvaldības ēku skaits	Energopārvaldnieks	↑
Daudzdzīvokļu ēku siltumenerģijas gala patēriņš, MWh	Energopārvaldnieks (atsevišķi jāizdala apkure, karstais ūdens)	↓
Daudzdzīvokļu ēku elektroenerģijas gala patēriņš, MWh	Energopārvaldnieks	↓
Daudzdzīvokļu ēku īpatnējais enerģijas gala patēriņš, kWh/m ² gadā	Energopārvaldnieks	↓
Renovēto daudzdzīvokļu ēku skaits	Energopārvaldnieks	↑
Smiltenes novada kopējais elektroenerģijas gala patēriņš	Energopārvaldnieks	↓
TRANSPORTS		
Veloceliņu garums, km	IEKRP darba grupa	↑
Velo novietņu skaits	IEKRP darba grupa	↑
Elektromobiļu skaits novadā	IEKRP darba grupa	↑
Transportlīdzekļu skaits (intensitāte) uz atskaites ielām gadā vai mēnesī	IEKRP darba grupa	↓
Pašvaldības transporta enerģijas gala patēriņš	Izpilddirektors	↓
INFORMATĪVIE PASĀKUMI		
Rīkoto energoefektivitātes pasākumu skaits	IEKRP darba grupa	↑
Iedzīvotāju skaits, kuri apmeklē energoefektivitātes un citus ar plānu saistītos pasākumus	IEKRP darba grupa	↑
Informēto mājsaimniecību skaits, izmantojot enerģijas patēriņa rēķinus	IEKRP darba grupa	↑
ZAĻAIS IEPIRKUMS		

Zaļo iepirkumu īpatsvars no visiem pašvaldības iepirkumiem %	IEKRP darba grupa	↑
SILTUMAPGĀDE		
AER īpatsvara pieaugums vietēji ražotai siltumenerģijai %	Energopārvaldnieks	↑
No AER saražota elektroenerģija, MWh	Energopārvaldnieks	↑
Siltumenerģijas zudumi siltumtīklos, %	IEKRP darba grupa	↓
Pieslēgto patērētāju skaits	IEKRP darba grupa	↑
Dabaszāzes patēriņš CSS	IEKRP darba grupa	↓
APGAISMOJUMS		
Nomainīto ielu apgaismojuma gaismekļu skaits un jauda (W)	IEKRP darba grupa	↑
Ielu apgaismojuma elektroenerģijas patēriņš, kWh	IEKRP darba grupa	↓
Jaunu apgaismotu ielu garums, km	IEKRP darba grupa	↑
Jaunu apgaismotu ielu elektroenerģijas patēriņš	IEKRP darba grupa	↓
Pielāgošanās pasākumi		
Rīkoto informatīvo kampaņu skaits	IEKRP darba grupa	↑
Identificētās infrastruktūras ievainojamības	IEKRP darba grupa	↓
Centralizētai kanalizācijas sistēmai pieslēgto īpašumu skaits, %	IEKRP darba grupa	↑
Pilnā apmērā ieviestie pasākumi	IEKRP darba grupa	↑
Daļēji ieviestie pasākumi	IEKRP darba grupa	↑

Monitoringa dati jāpublisko Smiltenes novada mājas lapā. Pašvaldības iestāžu patēriņa datu monitoringa un publicēšana jāveic saskaņā ar Smiltenes novada domes izveidoto energopārvaldības sistēmu, lai:

1. pašvaldības darbinieki tiktu vairāk motivēti pievērst uzmanību enerģijas patēriņam;
2. pašvaldība rādītu piemēru pilsētas iedzīvotājiem.

Daudzdzīvokļu ēku, kā arī transporta sektora datus vēlam publicēt vismaz reizi gadā, lai arī pilsētas iedzīvotāji tiktu informēti par sasniegtajiem rezultātiem. Monitoringa datus iespējams arī izmantot, lai noteiktu dažādu konkursu uzvarētājus.

Balstoties uz monitoringa datiem, katru gadu jāpārskata IEKRP iekļauto pasākumu nospraustie enerģijas ietaupījuma un CO₂ emisiju samazinājuma mērķi un, ja nepieciešams, tie jākorrigē.